

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Filosofie

Testul 6

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÊTEL

(30 puncte)

Îrja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét, az alábbi estekre vonatkozóan! Minden esetben egyetlen helyes válaszlehetőség van

1. Az élet értelmének problematikája jellegzetesen:
 - a. gnoszeológiai kérdés
 - b. episztemiológiai kérdés
 - c. az emberi természethez kötődő kérdés
 - d. a javak természetének tartozó kérdés
2. Amikor az emberi cselekvések megítélése a jó és rossz közti különbségtétel alapján történik, a terület, amelyre hivatkozunk:
 - a. az esztétika
 - b. az erkölcs
 - c. az ontológia
 - d. funkcionalizmus
3. Alkalmazott etikai kérdést jelent:
 - a. a társadalmiság
 - b. a hibák kiküszöbölése a megismerés folyamatából
 - c. az abszolút idő meghatározása
 - d. az eutanázia
4. A társadalompolitikai szabadság magába foglalja:
 - a. az azonosság-másság viszonyát
 - b. az egyén-állam viszonyát
 - c. a jó-rossz viszonyát
 - d. az igazság-tévedés viszonyát
5. Az élet értelme olyan fogalom, amely vonatkozik:
 - a. azokra a tettekre, amelyek az ember kiteljesedéséhez vezetnek
 - b. a véletlenszerű tettekre
 - c. más emberek tetteire
 - d. másodlagos tettekre
6. A társadalompolitikai felelősség pozitív feltétele:
 - a. a szabad akarat hiánya
 - b. az ésszerűen dönteni képes egyén
 - c. a fájdalom és az öröm hiánya
 - d. véletlenszerű ítéletek
7. Egy kérdést akkor tekintünk az alkalmazott etikához tartozónak, ha:
 - a. ellentmondásokat tartalmaz és erkölcsi tartalommal bír
 - b. konvergens gondolkodás útján közelíthető meg
 - c. megoldására algoritmusok használhatók
 - d. nem foglal magába ellentétes véleményeket

8. Aki munkásságban a társadalompolitikai szabadság kérdését taglalja:
- R. Descartes
 - Im. Kant
 - J. St. Mill
 - L. Wittgenstein
9. Az utilitarista felfogásban a cselekedetek erkölcsösségét meghatározza:
- a várt következmények megvalósulása
 - az erkölcsi törvény tiszteletben tartásának szándéka
 - a tetteket megalapozó hajlam
 - a kötelesség, amely cselekedeteink megvalósítását irányítja
10. A társadalompolitikai felelősség kérdéskörével:
- az ismeretelmélet foglalkozik
 - a politikai filozófia foglalkozik
 - az egzisztencia elmélete foglalkozik
 - az elveszett idő elmélete foglalkozik

II. TÉTEL (30 pont)

A. A baloldali oszlopban a szabadság és felelősség kérdéskörének sajátos fogalmai és elméletei vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig erre vonatkozó igaz kijelentések. Írja a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. indokolt kényszer	1. A politikai hatalom vagy más emberek által előírt önkényes korlátozások hiányát jelenti.
b. negatív szabadság	2. Az egyéni célok megvalósításához szükséges feltételek meglétét jelenti.
c. pozitív szabadság	3. A normák tiszteletben tartása érdekében létrehozott társadalmi ellenőrzés egyik formája.
d. indokolatlan kényszer	4. Az egyéni szabadság tiszteletben tartásával való visszaélés egyik módja.
	5. A szeszély egyik megnyilvánulási módja.

16 pont

B. Érveljen, körülbelül tíz soros terjedelemben a hedonista erkölcsi felfogás mellett vagy ellen!

8 pont

C. Példán keresztül mutasson rá a hasznosság kritériumának szerepére/jelentőségére a társadalom fejlődésében!

6 pont

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szövegrészt:

Emberként létezni eleve eltávolodást jelent az azonnalitól a titokba való belehelyezkedés révén. Az azonnali nem létezik másért az ember számára, csak azért, hogy meghaladja (...) Felfedő kísérletein keresztül az ember alkotóvá válik, és nevezetesen általában a kultúra alkotójává (...) A közvetlenségben-való és a biztonságra irányuló létmódot nem lépi át egyetlen állat tudata sem (...) Mindazonáltal az állattól teljesen idegen „a titokban való és felfedésre irányuló léte” és idegenek tőle az életnek ebből a létmódból következő arányai és bonyodalmai.

(L. Blaga, *A metafora születése és a kultúra értelme*)

Válaszoljon az alábbi kérelmekre:

- A szöveg alapján említsen meg két létezési horizontot! **4 pont**
 - Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, az *emberi természet* és a *kulturális alkotás* fogalmai közti összefüggésre! **10 pont**
 - Fogalmazza meg személyes véleményét a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**
- B. Az esélyegyenlőség a demokratikus társadalmaknak egyik elfogadott elve.
- Nevezzen meg három olyan objektív esélytípust, amellyel egy középiskolai végzettséggel rendelkező személy élhet! **6 pont**
 - Szemléltesse, konkrét példával, az *esélyegyenlőség* elvének alkalmazását egy demokratikus társadalomban! **4 pont**